

Zápis z jednání Ekonomické komise Akademického senátu MU (EK AS)

ustavené Akademickým senátem MU (AS MU) ve volebním období 2021-2024

Termín konání: pondělí 29. 11. 2021 • 15:00-17:15 • Komenského nám. 2, místnost 409

Přítomni: PhDr. Markéta Horáková, Ph.D., doc. Ing. Vladimír Hyánek, Ph.D., doc. PharmDr. Jan Gajdziok, Ph.D., doc. PhDr. Karel Pančocha, Ph.D., M.Sc., Ing. Mgr. Jana Juříková, Ph.D., JUDr. Ivana Pařízková, Ph.D. (odchod před hlasováním), Ing. Mgr. Martin Stachoň, Mgr. Tomáš Sedláček, RNDr. Matej Antol, Mgr. David Novák, prof. RNDr. Jan Slovák, DrSc., Bc. Anna Skoupá

Omluveni: MUDr. Michal Jurajda, Ph.D., doc. PhDr. David Zbíral, Ph.D., Mgr. Damir Solak, doc. RNDr. Tomáš Pítner, Ph.D.

Nepřítomni:

Hosté: AS MU: Mgr. Josef Menšík, Ph.D. (předseda AS)

RMU: prof. MUDr. Martin Bareš, Ph.D. (rektor), Mgr. Marta Valešová, MBA (kvestorka); JUDr. Kateřina Kvítková (vedoucí PrávO); Ing. Lenka Hrdličková (vedoucí ORF); Ing. Aleš Havránek (ekonom ORF), Ing. Lukáš Palko (vedoucí OdbV+V)

Program:

1. Úvod
2. Pravidla sestavování rozpočtu MU pro kalendářní rok 2022
3. Různé

1) Úvod

Předseda EK přivítal přítomné, poděkoval za možnost prezenční formy, jelikož toto jednání považuje za velmi důležité. Přednesl, že během příštího zasedání bude možné projednat možnost prezenčních či online zasedání. Následně předal slovo rektorovi, který poděkoval za předání slova a pozvání na zasedání ekonomické komise.

Rektor uvítal, že se pravidla pro sestavování rozpočtu projednávají zvláště od rozpočtu na další rok. Poukázal na to, že práce na pravidlech rozpočtu pro rok 2022 začala ihned po projednání pravidel roku 2021 a navazují tak na současná pravidla. Upozornil na důležitost zohledňování aktuálního počtu

studentů při plánování rozpočtu. Metodiky 17+, Mezinárodní hodnocení, Národní plán obnovy – toto musí podle pana rektora vést k mezinárodnosti a konkurenceschopnosti. Vzhledem k předpokládanému provizoriu státního rozpočtu bude i univerzitní rozpočet/rozpočet pro vědu a výzkum po určitou dobu v provizoriu – není jasné, v jaké podobě bude vyjednáán rozpočet pro vysoké školy a vědu a výzkum.

2) Návrh směrnice Pravidla sestavování rozpočtu MU pro kalendářní rok 2022

Kvestorka ocenila, že byla nastavena strategie, kam se má univerzita ubírat. Důležitá je jednak fixní část ale i výběrové indikátory. Další důležitou věcí je vývoj demografické křivky – kvestorka poukázala na to, že v příštích letech je předpokládán nárůst počtu 19letých, a proto je potřeba dělat opatření, aby si MU uchovala podíl studentů, který je dnes zhruba 11,7 %. Jednotlivé kroky, kterých se Strategie dotýká, jsou: udržení nynějšího poměru počtu studentů na učitele, nastavení nového přijímacího řízení, důraz na špičkové a kvalitní uchazeče, posilování oborů, na kterých je velký zájem o studium, výběrovost.

Podle kvestorky je toto možné udržet v současných prostorách univerzity, která měla v roce 2010 zhruba 45tis. studentů, dnes kolem 30tis. studentů. Dále předložila graf zobrazující vývoj počtu studií – od roku 2019 dochází k mírnému nárůstu. V rámci fakult byly vytvořeny strategie, jakým způsobem nabírat studenty, na jaké obory a jaké množství. Doplnila, že zafixovaný limit na PVČ podle počtu studentů je z roku 2015 a neodpovídá současnému počtu studentů na MU. Při zohlednění současného počtu studentů by nastala rozpočtová ztráta téměř 200 mil. Od MŠMT přislíben v rozpočtu roku 2023 přepočten podle aktuálního počtu studentů, nikoli však v celém fixu (zvažují poměr 80 x 20 – tzv. Starý fix x aktuální počet). Od MŠMT je přislíbeno dělat přepočten v době nárůstu příspěvku, žádná univerzita by tak neměla mezitím v ukazateli A klesat. Aby byly změny akceptovatelné, musí být rozpočet růstový, jinak hrozí destabilizace financování vysokých škol.

Od roku 2022 bude nastaveno tzv. kontraktové financování; kvestorka představila jeho základní podmínky. Postupně bude docházet k navyšování poměru starého a nového fixu, a to do podílu 60:40. Dalším cílem je udržet a nejlépe zlepšovat/snižovat počet studentů na akademika. Snižováním počtu studentů na MU v minulosti docházelo ke zlepšování poměru akademik: student. Kvestorka znovu připomněla, že v konkurenci českých univerzit v tomto parametru nemá MU nejlepší výsledky. Z diskuse na kolegiu rektora závěr je, že je tento parametr důležitý, ale že není cílem stanovit pevné číslo, na kterém by univerzita trvala. Fakulty strategicky sledovat, aby se parametr nezhoršoval, zároveň v zahraničních žebříčcích se propisuje okamžitě, tedy z roku na rok. Pokud by parametr

vzrostl, bude fakulta požádána o vysvětlení a nápravu. Rektor má možnost provést penalizaci v případě opakovaného zhoršení parametru.

Třetí podmínkou je minimální vstupní kritérium: dohodnut percentil 30 TSP nebo adekvátních oborových zkoušek. V pravidlech je definováno, že pokud by fakulta studenty pod tímto parametrem z nějakého konkrétního důvodu přijala, nebudou financováni.

Diskuse

Doc. Pančocha se dotázal, zda existují takovéto poměry pro každou fakultu, respektive zda je možné srovnání stejných fakult v rámci českých univerzit. Rektor odpověděl, že ano, ale parametry MU jsou většinou ve srovnání s nejbližšími konkurenty horší.

Prof. Slovák se následně ptal, jaká je metodika akademický/vědecký pracovník, jestli počítat i DPČ. Podle kvestorky jde o standardizovanou metodiku pro výroční zprávy, která je celorepubliková a srovnatelná napříč všemi VVŠ.

Prof. Slovák navázal otázkou, zda může být implementace odlišná. Rektor připustil, že ano. Dodal, že přemýšlí, jak je možné, že MU v žebříčcích umisťuje stále stejně, i když je ve vědě poslední dobou dynamická, a to napříč fakultami. Stále se podle něj nedaří zlepšit poměr akademiků v rámci českých vysokých škol.

Prof. Slovák se zeptal, zda příspěvky na tvůrčí/vzdělávací činnost zůstávají stejné. Některé obory, kde mají málo studentů, mohou být podle něj hůře hodnocené. Poukázal hlavně na velké rozdíly v porovnání mezi univerzitami, které mohou popisovat strukturu daných univerzit. Univerzity s technickými obory mohou mít málo studentů na učitele, univerzity s humanitními obory mohou mít hodně studentů na učitele. Rektor s jeho poznámkou souhlasil, ale dodal, že MU je v tomto i za Univerzitou Palackého, která má podobnou strukturu jako MU. Dodal, že se objevuje diskuse o směřování doktorského studia a brzy bude na stole jednání o výši doktorského stipendia (hlavně zda jej fixovat či nikoli). Kvestorka doplnila, že rozdílný je také přístup k vykazování kombinovaných studentů.

Prof. Slovák navrhnul vytvořit standardy, jelikož pokud studenty MU přijme na částečný úvazek, nepůjde to přes výběrové řízení – a nebudou akademičtí pracovníci. Rektor připustil, že se na toto téma vede celonárodní diskuse. Kvestorka prohlásila, že je to široká diskuse v rámci fakult a je třeba vzít v potaz jejich rozložení, strukturu akademiků, kapacity, výběrovost oborů apod.

Prof. Slovák na závěr poukázal na to, že v rámci ČR si MU vede v citacích dobře, což ale zároveň záleží na jednotlivých oborech/fakultách – některé obory publikují více než jiné.

Ing. Lukáš Palko z Odboru výzkumu představil pohled na rozpočet pro vědu a výzkum DKRVO. Taktéž poukázal na Strategický záměr a motivace, zejména hodnocení M17+, což je nový nástroj vnášející do hodnocení vědy kvalitativní aspekty – a vyplatí se do něj investovat. Následně představil vývoj rozpočtu od roku 2019, tzv. kafemlejnec. Od roku 2020 funguje výkonová složka. Složka z kafemlejnku je sice stále stejná, ale funguje jako stabilní a předvídatelná část – ne všechny fakulty totiž dosahují na excelenci/výkonnostní složky.

Rektor doplnil, že nezasáhl do výše zmiňovaného fixu získaného k „kafemlejnku“, výkonová a motivační složka je tvořena z nárůstů.

Ing. Palko pokračoval, že indikátory reflektují časové okno posledních 3 let – a to se posouvá s každým rozpočtem. Změny v rozpočtu jsou spíše minoritní a většinou jde o požadavky fakult. Kvalitativní principy byly stanoveny a zůstaly stejné. Parametry jsou: výborné publikace, zahraniční granty, monografie pro určité fakulty. Rozpočet pracuje se s oborovým váhováním a bere v potaz i časovou složku. V rámci SSH fakult byl přidán SCOPUS. Zahraniční granty se nemění. U projektů aplikovaného výzkumu došlo k rozšíření, započítány jsou i projekty resortních poskytovatelů. České granty, které se původně týkaly jen tří fakult, rozšířeny na všechny a do této kategorie zařazeny pouze prestižní granty: ERC CZ, GAČR Expro a Jr. Stars.

Diskuse:

Prof. Slovák se zeptal, jaká je situace u grantů – zda je to jako u publikací okno na tři roky. Ing. Palko odpověděl, že publikace mají tříleté okno od roku zveřejnění; u grantů je to podle výnosů ve stejném rozmezí. Je dohodnuto, že citační okno bude postupně narůstat a nyní je prodlouženo na čtyři roky.

Doc. Pančocha se tázal, zda budou i další podrobnosti o kvartilech. Ing. Palko řekl, že se započítává první decil (1,5 – bonifikace), u STM se bonifikuje i první a poslední autor.

Prof. Slovák chtěl vědět, jak se to počítá u oborů, kde se autoři řadí podle abecedy. Ing. Palko podotknul, že takových oborů je minimum a bohužel se na ně aplikuje stejné pravidlo, byť jde vlastně o chybu. Předseda AS dodal, že se jedná se o institucionální pravidla a tyto výjimky se setrou tím, že je to bráno v rámci celé fakulty/univerzity.

Ing. Palko na závěr shrnul, že cílem je snaha o cizelování a zlepšování. Důležitá je nyní motivace – aby byly kvalitní články a kvalitní výzkum.

Doc. Pančocha uvedl, že toto považuje za principiálně správné nastavení, ale má výhradu k vahám v rámci SSH – s tím, že by měla být motivace k výsledkům Q1/Q2, pokud se ale podíváme, kde nyní

fakulty publikují, je zde velký rozdíl. K motivaci by podle něj mohlo dojít při postupném nastavování. Rektor připomněl, že toto pravidlo je zde již tři roky, vychází z M 17+ a univerzita se v rámci celostátní konkurence nedostane k výkonnostní složce, pokud nedojde k posunu.

Doc. Pančocha vyjádřil obavu, že akademici nemusí mít motivaci kvůli velkému rozdílu. Kvestorka řekla, že šlo o rozsáhlou diskusi. MU se podle ní musí rozvíjet. Připustila ale, že se v některých případech skutečně jedná o velké rozdíly.

RNDr. Antol vznesl dotaz, jaký je plán vývoje fixní složky. Rektor odpověděl, že podíl PVČ (fixní) a aktuálního počtu studentů není plánován jako 0:100 – ale je zde možnost postupu posunu motivační, resp. výkonové složky. Kafemlejek bude podle něj pravděpodobně brzo opuštěn – pro univerzitu jsou z něj vygenerovaná data velmi nevýhodná, vzhledem k tomu, že jsou z let 2016.

RNDr. Antol podotkl, že zde pravidla vykazují jistou konzervativnost a uvítal by dynamičnost. Rektor v zásadě souhlasil. Za vstřícný krok označil uznání SCOPUS v rámci SSH. Kvestorka dodala, že je důležité zohlednit, k jakým nárůstům dojde. Zde je počítán vládou schválený nárůst – v případě dalších nárůstů i dalších složek (17+) budou finance narůstat a bude možné lépe alokovat více na výkonovou složku.

RNDr. Antol navázal dotazem, jak je vnímán tlak na více publikací v doktorském studiu. Rektor řekl, že je zde nutnost propojení se zevním prostředím, ale stále jde o výkonnostní složku – proto je nutné mít ambiciózní pravidla. Ing. Palko dodal, že nastavení doktorských studií bylo konzultováno s prorektorkou pro vědu a výzkum.

Prof. Slovák vyjádřil názor, že se jedná o nastavení pravidel, které v průměru sledují kvalitu pomocí různorodých měr. Čím obecnější a méně specifické, tím podle něj lépe. Je potřeba mít dobrého nastavení v souladu s tím, co je na národní úrovni. Pro jinak zasazené obory by to jinak mohlo být likvidační. Hodnocení by mělo být na vedoucích fakult.

Doc. Pančocha dodal, že je to problém specifických oborů, které např. nemají specifické nebo hodnocené časopisy – např. výtvarná výchova. Rektor vyjádřil souhlas. Nastavovaná pravidla, která drží historii, není možné financovat jen podle kvality, je nutná jistá vnitřní solidarita, ale je také nutné reflektovat, za co se dostávají peníze.

Předseda AS řekl, že není vhodné si myslet, že nějaká tabulka řídí vědu. Poukázal na fakt, že některé fakulty nemají zkušenost s vysokými granty. Dodal, že názvy FIX a VÝKON jsou zavádějící.

Ing. Palko navázal, že nad schémata byl konsensus. Kvestorka doplnila, že fakulty dostávají data během ročních evaluací, např. kolik bylo podáno grantů. Tato data slouží i vedoucím pracovníkům

fakult. Předseda AS shrnul, že pravidla jsou nástroj, nikoli cíl. To stejné by mělo fungovat i na fakultách – pravidla by měla být nástroj pro nastavení fakult.

Ing. Mgr. Stachoň se zeptal, zda bereme v úvahu potenciální vyšší kvalitu časopisů ve WOS v porovnání se SCOPUS, přičemž v navrhované směrnici mají tyto publikace ve všech kvartilech identickou váhu, a zda se přemýšlí o predátorských časopisech. Ing. Palko řekl, že pokud je publikace ve WOS, řadí se podle kvartilu; pokud tam není, řeší se kvartily ve SCOPUS. Cílem je udělat co nejlepší publikaci. Predátorské časopisy by tam neměly spadat, což se řeší v rámci publikační etiky.

Prof. Slovák označil WOS za komerční produkt, podobně jako Google. SCOPUS je podle něj bližší k akademickému světu – není tam taková diskriminace u časopisů produkovaných univerzitami. Téměř žádný časopis univerzity totiž není ve WOS, zato SCOPUS je má pokryté.

Mgr. Novák přednesl následující dotaz: u seznamu nakladatelství pro monografie je zmíněno, že byl vytvářen ve spolupráci s proděkany. Zeptal se přítomných, zda je prestiž, která je zmiňována, objektivní nebo subjektivní? Podle Ing. Palka proběhla diskuse na základě seznamů předložených fakultami, které měly předložit svá nejlepší nakladatelství. Rektor dodal, že u jazyků je to podobné jako u výtvarné výchovy – u některých oborů je jistá míra subjektivity. STM fakulty to mají do jisté míry jednodušší, u SSH fakult je jistá míra specifik.

Mgr. Novák měl doplňující otázku, zda někdo zohledňuje žebříčky u monografií. Ing. Palko odpověděl, že to spadá do modulu 1. Publikace/patent/monografie je posouzen na základě peer-review.

Kvestorka představila poslední část bodu rozpočtu. Dochází k postupnému zapojování FaF do rozpočtu, jak bylo avizováno před přesunem fakulty. Je zde předpoklad zapojení během 5 let, tedy v termínu dokončení výstavby nové budovy v Bohunicích – v polovině 2026 by se měla fakulta přesunout do nové budovy v Kampusu, od 2027 již plně začleněna do rozpočtu.

Během pandemie se rozběhly online kurzy z různých fakult, na které byly zavedeny limity počtu studentů pro potřeby financování kooperací. Předměty celouniverzitního základu budou nově hrazeny z prostředků PPSŘ (Program na podporu strategického řízení). Co se indikátoru mobility týče, nově budou hodnoceny nejen výjezdy top 300, ale až top 500. Dále byla vytvořena nová kategorie pro centralizované prostředky (CP3), do níž spadají provozní náklady univerzity, které je možné s odhadnout na rok dopředu a rozúčtovat na jednotlivé fakulty, navyšuje velmi mírně procento SPN.

Doc. Pančocha vznesl dotaz, zda se počítá do rozpočtu, pokud student vyjede na 30denní nebo kratší stáž mimo top 500. Rektor odpověděl, že ano. Celý ukazatel K je nastaven na 24 % v rozpočtu MU a z K je 27 % na internacionalizaci, z těchto 27 % bude 90 % rozděleno dle všech výjezdů a příjezdů a

10 % bude nově zahrnovat i výjezdy na VŠ umístěné v TOP 500 žebříčku QS World University Rankings (váha 1) a TOP 300 (váha 2).

Doc. Pančocha podotknul, že celá řada škol, kam jsou studenti vysíláni, v některých žebříčcích nefiguruje. Rektor doplnil, že toto opatření nemá dopad. Kvestorka prohlásila, že i v rámci fakult lze provést vnitřní revizi smluv, kam studenti vyjíždějí, motivovat nejlepší studenti, aby jezdili na nejprestižnější univerzity apod.

Prof. Slovák poznamenal, že MU věnovala velkou pozornost pozitivnímu rozdělování výnosů. Kvestorka doplnila, že v budoucím roce je zájem se věnovat struktuře odvodů. To sice nebude znamenat, že fakulty budou odvádět méně, ale chceme změnit přístupy a zdroje na odvody.

Prof. Slovák připomněl, že dříve existovala „plošná daň, odvody ze spotřebního koše, daň z obratu“ aj. Dodal, že si myslí, že je prostor pro zavádění motivačních složek. Kvestorka oponovala, že nelze čekat, že se nějak zásadně sníží odvody. Rektor doplnil, že to zatím není na pořadu dne. Připustil ale diskusi v příštím roce. Dodal, že nechtěl dělat několik změn najednou a postupuje se tedy krok po kroku. Již nyní došlo ke změně struktury. V centralizovaných prostředcích je zařazen pronájem FaF, koleje přestaly být v důsledku pandemie výnosné. Koleje a menzy zažívají nejvyšší propad, mají velké ztráty i přes velkou restrukturalizaci – což bude další téma pro rozpočet v roce 2022.

Usnesení:

EK AS MU doporučuje AS MU vyslovit souhlas s návrhem znění směrnice Masarykovy univerzity „Pravidla sestavování rozpočtu MU pro kalendářní rok 2022“.

(Pro: 11, Proti: 0, Zdrželo se: 0)

3) Různé

Doc. Pančocha se zeptal, zda se chystají nějaké změny organizace výuky. Rektor odpověděl, že momentálně se ke změnám neplánuje přistupovat. Krizový výbor zasedne ve středu. Je vytvořen monitorovací systém a zatím není plánován přesun do červeného semaforu.

Zasedání bylo ukončeno 17:15

Zapsala: Markéta Vlachová

Ověřil: Vladimír Hyánek